

refuted. It is noted that in formulating its dubious conclusion, the Joint Chamber of the Cassation Criminal Court of the Supreme Court, for unknown reasons, has in fact ignored the unanimous approach of the members of the Scientific Advisory Board at the Supreme Court.

It is argued that provision on the enrollment of pre-trial detention in the punishment period, provided in criminal law is directly related to the scope of the restrictions that a person experiences in connection with the commission of a crime. In accordance with part 5 of Article 72 of the Criminal Code of Ukraine, pre-trial detention acquires significance, which is similar to punishment (equated to it or equivalent to it), and therefore, has a criminal-law nature. It is emphasized that this criminal law norm does not refer to the application of a relevant precautionary measure, but refers to its impact on the amount of person's criminal liability. This provision describes one of the legal situations, which occurs after committing a crime within the framework of criminal law relations and concerns the implementation of criminal liability. It is suggested that provision of part 5 of Article 72 of the Criminal Code of Ukraine actually constitutes a special rule for the imposition of punishment, in which the measure of procedural nature loses its original value, at the same time gaining the meaning of the measure of criminal law influence.

It is noted that the legal conclusion, regarding the application of part 5 of Article 72 of the Criminal Code of Ukraine, formulated in the decision of the Great Chamber of the Supreme Court of August 29, 2018, is correct. It is stated, among other things, on the appropriateness of the following provisions in this resolution on: a) the non-identical concepts of "pre-trial detention" and "the enrollment of the pre-trial detention in the punishment period"; b) the affiliation of part 5 of Article 72 of the Criminal Code of Ukraine, which forms part of sentencing institute, to the rules of material, not procedural, criminal law; c) recognition of the enrollment of pre-trial detention in the punishment period as a criminal law consequence of the act, which affects the legal status of a person under Article 5 of the Criminal Code of Ukraine (improves or worsens such status).

Based on the example of consideration of a specific issue on the temporal effect of the law on criminal liability, a general conclusion is drawn that the system of ensuring the unity (uniformity) of judicial practice, which is essential for the implementation of legal certainty as one of the aspects of the rule of law, indeed operates in Ukraine.

Keywords: enrollment of preliminary detention, the law on criminal liability, temporal effect of the law, criminal-law consequences, the Supreme Court.

УДК 343.122 (477)

О. О. Жупанова

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ
РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДІЙ СЛІДЧОГО СУДДІ ПРИ
РОЗГЛЯДІ КЛОПОТАНЬ СЛІДЧОГО,
ПРОКУРОРА ЩОДО ДОЗВОЛУ НА
ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ**

У статті проаналізовано теоретичні та прикладні проблемні питання, що виникають у діяльності слідчого судді при розгляді клопотань слідчого, прокурора щодо отримання дозволу на проведення обшуку, огляду житла чи іншого володіння особи. Здійснено огляд основних помилок, які допускають органи досудового розслідування під час проникнення до житла чи іншого володіння особи, а також практики реагування на них Європейським судом з

прав людини, судових інстанцій України. Надано пропозиції щодо вдосконалення чинного КПК України з порушених проблемних питань

Ключові слова: слідчий, прокурор, слідчий суддя, огляд, обшук, житло, володіння особи, дозвіл, клопотання, ухвала, проникнення, добровільна згода, врятування життя людей та майна, переслідування осіб, права, свободи, законні інтереси особи, законність, підстави.

Постановка проблеми. Україна сьогодні продовжує йти шляхом докорінних змін правової регламентації взаємовідносин особи та держави. Це стосується також і процесуальної регламентації основної концептуальної ідеї щодо захисту прав, свобод та законних інтересів учасників у кримінальному провадженні. На підставі проведеного аналізу положень чинного законодавства України, наукових досліджень і правозастосовної практики в статті розглянуто проблемні питання судового контролю, що виникають під час підготовки й проведення працівниками поліції таких слідчих (розшукових) дій, як проникнення до житла чи до іншого володіння особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку питань здійснення слідчим суддею контролю за забезпеченням прав, свобод та законних інтересів особи під час досудового розслідування зробили такі науковці, як: О. В. Білоус, В. І. Борисов, Т. О. Борець, В. Д. Бринцев, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, Н. В. Карпенко, О. Б. Комарницька, І. Ф. Літвінова, Л. М. Лобойко, М. А. Макаров, Е. Є. Манівець, О. І. Марочкін, В. В. Рожнова, С. Л. Савицька, О. А. Струць, Т. В. Садова, Р. І. Тракало, В. В. Топчій, Л. Д. Удалова, О. О. Юхно та інші. Дослідження М. А. Макарова на рівні докторської дисертації «Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи» проведено без урахування концептуальних змін до Конституції України, КПК України та судової системи України, прийнятих наприкінці 2017 року та у квітні 2018 року. Інші дослідження окремих питань судового контролю здійснено вченими фрагментарно, без урахування внесених до КПК України понад 570 змін і доповнень, що й спонукало до обрання теми статті та дослідження.

Формування цілей. Метою статті є висвітлення проблемних питань, пов'язаних з розкриттям сутності здійснення слідчим суддею контролю за забезпеченням прав, свобод та законних інтересів особи під час досудового розслідування, зокрема під час підготовки та проведення працівниками правоохоронних органів таких слідчих (розшукових) дій, як проникнення до житла чи до іншого володіння особи, а також надання науково обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. З часу набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України минуло шість років. На жаль, на сьогодні констатуємо той факт, що КПК України 2012 року залишається недосконалим, тому правозастосовна практика потребує від законодавця постійного його вдосконалення, зокрема більш чіткої регламентації окремих слідчих (розшукових) дій. Згідно з положеннями п.18 ч.1 ст. 3 КПК України до повноважень слідчого судді, серед іншого, належить здійснення судового

контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Це ж стосується й розгляду клопотань слідчого, прокурора про отримання дозволу щодо проведення певних слідчих (розшукових) дій, які пов'язані з тимчасовим обмеженням прав і свобод громадян.

Відповідно до норм ст. 30 Конституції України та ст. 13 КПК України не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше, як за вмотивованим рішенням суду. Процесуальна регламентація конституційного положення щодо проведення обшуку закріплена в ч. 2 ст. 234 КПК України, відповідно до якої у разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням з прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з клопотанням про отримання дозволу на проведення обшуку. Звернемо увагу, що у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, установлений законодавцем порядок проникнення працівниками правоохоронних органів до житла чи до іншого володіння особи (ч. 3 ст. 30 Конституції України, ч. 3 ст. 233, ст. 234 КПК України), який також реалізується слідчим, прокурором у вигляді звернення з відповідним клопотанням до слідчого судді вже після проведення слідчої (розшукової) дії. Слідчий суддя розглядає клопотання про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи відповідно до вимог ст. 234 КПК України, перевіряючи, крім іншого, у разі проникнення без ухвали слідчого судді до житла чи іншого володіння особи, чи дійсно були наявні підстави для такого проникнення. Крім того, законодавець у ст. 237 КПК України встановлює порядок проведення огляду місцевості, приміщення, речей та документів, зазначаючи, що така слідча дія здійснюється за правилами, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи, тобто на підставі ухвали слідчого судді. Водночас законодавець у ч. 1 ст. 233 КПК України встановлює також можливість проникнення до житла чи іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ними володіє, при цьому чітко не регламентуючи процесуального порядку такого проникнення, що викликає певні труднощі при правозастосуванні таких положень.

З огляду на наведені конституційні норми та положення КПК України констатуємо, що законодавець на нормативному рівні закріплює дві правові підстави проникнення до житла чи до іншого володіння особи: 1) на підставі ухвали слідчого судді; 2) за добровільною згодою особи, яка ними володіє. До того ж мета проникнення до житла чи до іншого володіння особи залежно від обставин конкретного кримінального правопорушення може різнитись. А тому, на нашу думку, треба розмежувати правові підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи, а також правову підставу для реалізації мети зазначеного проникнення (обшук чи огляд), тобто проведення відповідної процесуальної дії (за умови, що така правова підстава передбачена КПК України).

Разом з вказаним, у правозастосовній діяльності допускаються непоодинокі факти, коли під виглядом огляду житла чи іншого володіння особи, працівники поліції фактично проводять його обшук, що надалі при

судовому розгляді кримінального провадження (справи) призводить до визнання недопустимими доказами, зокрема, як протоколу огляду місяця події, так і інших доказів, які були отримані під час проведення огляду (наприклад: висновок експерта щодо вилученого на місці події). До того ж, ухвалюючи рішення за наявністю вказаних обставин, суди посилаються на практику Європейського Суду з прав людини щодо застосування доктрини «плодів отруєного дерева», викладеної, зокрема у рішенні «Яременко проти України (№ 2)» від 30.04.2015 [3, п. 66], відповідно до якої визнаються недопустимими не лише докази, які безпосередньо отримані внаслідок порушення, а також і ті докази, які не були б отримані, якби не були отримані перші. Наприклад, ухвалою Апеляційного суду Донецької області від 08 серпня 2018 року (235/1299/16-к) залишений без змін виправдувальний вирок Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 05 жовтня 2017 року. Обґрунтовуючи це рішення, апеляційний суд зазначив, що кримінальний процесуальний закон встановлює як загальні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи (з будь-якою метою), так і спеціальні підстави для такого проникнення (для проведення обшуку або огляду в житлі чи іншому володінні особи). Як убачається з матеріалів кримінального провадження, 15 січня 2016 року працівники поліції за добровільною згодою володільця провели огляд території домоволодіння, під час якого виявлено та вилучено наркотичний засіб. Проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії мало на меті виявлення, відшукування та вилучення предметів злочину, передбаченого ч. 1 ст. 309 КК України, отже, такі дії поліцейських відповідають фактичним підставам проведення саме обшуку, що сформульовано у ст. 234 КПК України. Отже, у домоволодінні, де тимчасово проживала ОСОБА_1, був проведений фактично не огляд, а обшук його житла без попереднього отримання дозволу (ухвали) слідчого судді про проведення такої дії [4], що й призвело до визнання як протоколу огляду місця події, так і висновку експерта недопустимим доказом та ухваленням судом виправдувального вироку. Тобто в наведеному прикладі суд фактично констатував, що обґрунтування прокурора під час підтримання державного обвинувачення про «правомірну заміну» обшуку на огляд місця події за дозволом власника житла є недопустимим доказом, оскільки цей доказ отриманий з порушенням вимог КПК України, а саме внаслідок істотного порушення прав та свобод людини відповідно до положень ст. 87 КПК України.

У правозастосовній діяльності має місце й інша негативна практика щодо проведення огляду іншого володіння особи, зокрема транспортного засобу. Так, працівники поліції під виглядом зовнішнього огляду автомобіля під час його зупинки фактично проводять у ньому ретельний обшук, зі зняттям обшивки багажника, отримавши надалі дозвіл слідчого судді на тимчасовий доступ до автомобіля. Ухвалою Апеляційного суду Харківської області від 12 січня 2017 року (справа № 623/4131/15-к) вирок Ізюмського міськрайонного суду Харківської області від 10 травня 2016 року щодо ОСОБА_5 скасовано, а кримінальне провадження закрито через

невстановлення достатніх доказів для доведення винуватості обвинуваченого в суді й вичерпання можливості їх отримання. При цьому апеляційний суд констатував, що огляд автомобіля з розборкою обшивки багажного відсіку салону, де виявлено вогнепальну зброю, є фактично обшуком автомобіля. Отже, працівники поліції грубо порушили положення ч. 2 ст. 237 КПК України. Звернемо увагу, що при проведенні досудового розслідування в цьому кримінальному провадженні також було допущено й інше процесуальне порушення, а саме: після проведення так званого «огляду за добровільною згодою» орган досудового розслідування подав клопотання про тимчасовий доступ до автомобіля ОСОБА_5, у якому фактично проводився обшук. Ухвалою слідчого судді від 14 січня 2015 року слідчому було надано «тимчасовий доступ до автомобіля», що, на нашу думку, також є перекручуванням положень чинного КПК України [5]. 25 вересня 2018 року Колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду ухвала апеляційного суду Харківської області від 12 січня 2017 року в цій справі була залишена без змін (справа № 623/4131/15-к). До того ж Верховний Суд висловив позицію, що оскільки ухвали слідчого судді про надання дозволу на обшук автомобіля органом досудового розслідування в цій справі отримано не було, апеляційний суд дійшов правильного висновку про здійснення вказаної слідчої дії з порушенням вимог кримінального процесуального закону, передбачених ч. 2 ст. 237, ч. 2 ст. 233 КПК України [6].

В окремих випадках у правозастосовній діяльності виникають випадки оскарження стороною захисту (обвинуваченими) дій працівників поліції щодо огляду місця події, посилаючись на те, що огляд місця події, тобто місця, де фактично було вчинено злочин, проведено без дозволу володільця (обвинуваченого) та без ухвали слідчого судді. Розглядаючи зазначену проблематику, звернемо увагу на правову позицію з цих питань, висловлену Колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду в постанові від 01 лютого 2018 року (провадження № 51-230 км 18), у якій суд констатував, що оскільки проводився огляд місця події, тобто огляд місця вчинення злочину, а не огляд житла, і ця слідча дія проведена відповідно до вимог закону, а отже, доводи касаційної скарги засудженого про те, що для цього має бути отримана ухвала слідчого судді, є неспроможними [7]. Зазначимо, що ми також підтримуємо цю позицію. До того ж звернемо увагу на те, що чинний КПК не містить такого поняття, як «огляд місця вчинення злочину», тому вважаємо за доцільне ввести таке поняття в чинний КПК України.

Одним із найбільш обговорюваних і дискусійних питань на сьогодні залишається відсутність єдиного підходу до розмежування підстав для проведення обшуку та огляду, що, по-перше, пов'язано з нечіткістю використання значення терміна «обшук» порівняно з терміном «огляд», по-друге, з відсутністю чіткої регламентації дій працівників поліції під час проведення зазначених слідчих (розшукових) дій, оскільки на практиці працівники поліції складають протокол огляду не лише під час огляду місця

вчинення злочину, а також і під час огляду (обшуку) житла за добровільною згодою особи (власника).

Крім того, на підставі проведеного аналізу судової практики доходимо висновку, що на сьогодні також немає єдиного підходу й для розуміння сутності, значення та процесуального оформлення добровільної згоди особи на проникнення до її житла чи іншого володіння у разі виникнення потреби у проведенні слідчих (розшукових) дій.

Європейський суд з прав людини у справі «Белоусов проти України» зазначив, що будь-яке втручання згідно з п. 1 ст. 8 Конвенції має бути виправданим в розумінні п. 2 як таке, що здійснюється «згідно із законом» і є «необхідним у демократичному суспільстві» задля досягнення однієї або більше законних цілей, що в ньому наводяться. Формулювання «згідно із законом» вимагає від оскаржуваного заходу як підґрунтя в національному законодавстві, так і його відповідності принципів верховенства права [8, п. 104-108].

Чинний КПК України дійсно містить положення щодо можливості проникнення до житла чи іншого володіння особи за її добровільною згодою, тобто може здійснюватися згідно із законом. Водночас, на нашу думку, відповідним положенням КПК України не вистачає чіткості у врегулюванні порядку проникнення до житла за добровільною згодою, зокрема щодо процесуального порядку оформлення такої згоди. Чи має така згода бути письмово оформлена? Європейський суд з Прав Людини у справі «Кучера проти Словаччини» (Kucera v. Slovakia) констатував, що держава має застосовувати гарантії для забезпечення ефективного захисту прав людини відповідно до статті 8 Конвенції, зокрема такі гарантії можуть містити отримання чіткої, письмової згоди власника як передумови для входу в його приміщення [9, п. 122]. На практиці деякі слідчі, підстраховуючись від негативної оцінки їхньої діяльності як незаконної, оформлюють таку добровільну згоду письмово, що приєднується до матеріалів кримінального провадження, що захищають здатність володільця висловлювати свою справжню думку про такий дозвіл. Також звернемо увагу, що положення КПК України не визначають чітко межі повноважень працівників поліції щодо огляду житла на підставі добровільної згоди особи, що фактично призводить до зловживань з боку працівників поліції.

Отже, на наш думку, особа своєю згодою може надати дозвіл на проникнення до свого житла чи іншого володіння у разі виникнення потреби у проведенні слідчих (розшукових) дій, проте така згода, своєю чергою, не може бути правовою підставою для безпосередньої реалізації мети проникнення – проведення обшуку.

Крім того, у контексті зазначеної проблематики залишається також дискусійним питанням: чи має юридичне значення винесення ухвали слідчого судді після проведення огляду житла чи іншого володіння особи за її добровільною згодою (за відсутністю виняткових випадків, передбачених ч. 3 ст. 233 КПК України).

Досліджуючи питання доцільності отримання ухвали слідчого судді на підставі ч. 3 ст. 233 КПК України після здійснення проникнення до житла чи

іншого володіння особи за її добровільною згодою за відсутністю виняткових випадків, вважаємо, що чинні положення КПК України не встановлюють такої процедури. На нашу думку, це пов'язано не з прогалиною законодавства, а з відсутністю потреб у регламентації таких дій, оскільки обшук може проводитися без ухвали суду лише: 1) у випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна; 2) чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

Таку позицію запропонував Л. Лобойко при дослідженні питання доцільності «наступного судового контролю» за проникненням до житла на підставі добровільної згоди його власника, який зазначив, що для реалізації засади недоторканності житла чи іншого володіння особи добровільна згода власника є «рівноцінною з ухвалою слідчого судді підставою» для проникнення до житла за відсутності обставин, які свідчать про наявність невідкладних випадків. За наявності таких випадків згода власника для виникнення у слідчого, прокурора права увійти до житла на підставі частини 3 статті 233 КПК не має значення. Відтак, «за добровільною згодою власника» означає не «до постановлення ухвали слідчого судді з дальшим (після проникнення) можливим її ухваленням», а «замість ухвали слідчого судді». [10, с. 174–176]. Зазначимо, що ми також схилиємося до такої позиції.

Висновки. З вищенаведеного доходимо висновку, що аналіз положень КПК України, які регулюють проникнення до житла чи до іншого володіння особи, мають нечітку термінологічну визначеність таких понять, як «огляд» та «обшук», що не дає можливості розмежувати підстави для проведення зазначених слідчих (розшукових) дій. Через це виникають недоліки при правозастосуванні в діяльності слідчих, прокурорів та оперативних працівників, які виконують такі слідчі (розшукові) дії або негласні слідчі (розшукові) дії за дорученням слідчого. Своєю чергою, це також негативно впливає на забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів громадян, ефективність досудового розслідування та розгляду клопотань слідчим суддею і справ у судах, а також впливає загалом на авторитет державних і правоохоронних органів. На нашу думку, для вирішення зазначених проблемних питань доцільно внести зміни в положення ч. 3 ст. 87, статті 233, 234 та 237 КПК України щодо більш чіткого визначення підстав проведення обшуку та огляду, що буде сприяти однозначному розумінню регламентації вказаних дій усіма учасниками кримінального провадження. Крім того, на наш погляд, потребує чіткого врегулювання й порядок проникнення до житла чи іншого володіння особи за її добровільною згодою, серед іншого, встановлення процедурної гарантії отримання чіткої, письмової згоди власника як передумови для проникнення в його приміщення без винесення ухвали слідчим суддею. На підставі проведеного дослідження пропонуємо вдосконалити окремі положення чинного КПК України, зокрема: 1) частину третю статті 87 КПК України доповнити пунктом 5 «під час проведення огляду, з метою відшукування предметів злочину»; 2) частину першу статті 233 КПК України доповнити словами «добровільної згоди особи, викладеної у письмовому вигляді»; 3) частину першу статті 234 КПК України викласти в такій редакції:

«Обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення. Підставою проведення обшуку є достатність даних, які свідчать, що знаряддя кримінального правопорушення або майно, яке було здобуто у результаті його вчинення, знаходяться у певному приміщенні або місці чи в конкретної особи. Обшук проводиться також і в тому випадку, коли є достатні дані про те, що у певному приміщенні або місці знаходяться розшукувані особи»; 4) частину першу статті 237 КПК України викласти у такій редакції: «З метою огляду місця вчинення кримінального правопорушення, виявлення слідів кримінального правопорушення та інших речових доказів, з'ясування обстановки кримінального правопорушення, а також інших обставин, що мають значення для кримінального провадження, слідчий, прокурор проводить огляд місцевості, приміщення, предметів та документів. Крім цього, частину 2 ст. 237 КПК України доповнити реченням: «Огляд місця вчинення кримінального правопорушення проводиться без ухвали слідчого судді».

Утім, порушені питання не є остаточними й підлягають окремому дослідженню або науковому вивченню.

Використані джерела:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.12.2018).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 10.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20181110> (дата звернення: 15.12.2018).
3. Справа «Яременко проти України (№ 2)» (Заява № 66338/09): Рішення Європейського суду з прав людини від 30.04.2015. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a75 (дата звернення: 15.12.2018).
4. Ухвала Апеляційного суду Донецької області від 08 серпня 2018 р. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75833411> (дата звернення 15.12.2018).
5. Ухвала Апеляційного суду Харківської області від 12 січня 2017 р. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64189851> (дата звернення 15.12.2018).
6. Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду Ухвала Верховного Суду від 25 вересня 2018 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72044311> (дата звернення 15.12.2018).
7. Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 01 лютого 2018 р. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72044311> (дата звернення 15.12.2018).
8. Справа «Белоусов проти України» (Заява № 4494/07): Рішення Європейського суду з прав людини від 07.11.2013. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_989 (дата звернення 15.12.2018).
9. Справа «Кучера проти Словаччини» (Kucerav.Slovakia) (Заява № 48666/99): Рішення Європейського суду з прав людини від 17.07.2007. URL : [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{"languageisocode":\["ENG"\],"appno":\["48666/99"\],"docum entcollectionid2":\["CHAMBER"\],"itemid":\["001-81731"\]](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{) (дата звернення 15.12.2018).

10. Лобойко Л. М. Щодо доцільності наступного судового контролю за проникненням до житла на підставі добровільної згоди його власника. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики*: зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф. м. Харків, 24 трав. 2016 р. Харків, 2016. С. 174–176. URL : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11339/1/Loboyko_174-176.pdf. (дата звернення 15.12.2018).

Стаття надійшла до редколегії 15.12.2018

Жупанова Е. А. Проблемные вопросы процессуальной регламентации действий следственного судьи при рассмотрении ходатайств следователя, прокурора о разрешении на проведение обыска

В статье проанализированы теоретические и прикладные проблемные вопросы, которые возникают в деятельности следственного судьи при рассмотрении ходатайств следователя, прокурора при получении разрешения на проведение обыска, осмотра жилья или иного владения лица. Проведен анализ основных ошибок, которые допускаются органами досудебного расследования при проникновении в жилье или иного владения лица, практики реагирования на них Европейским судом по правам человека, судебными инстанциями Украины. Предоставлены предложения по совершенствованию действующего УПК Украины по поднятым проблемным вопросам.

Ключевые слова: следователь, прокурор, следственный судья, осмотр, обыск, жилье, владение лица, разрешение, ходатайства, постановление, проникновение, добровольное согласие, спасение жизни людей и имущества, преследование лиц, права, свободы, законные интересы лица, законность, основания.

Zhupanova O. Problematic Issues of Procedural Regulation of the Activity of an Investigating Judge when Considering Petitions of the Investigator, Prosecutor Regarding Permission of Carrying out a Search

The article analyzes the existing criminal procedural law, theoretical and applied issues that arise in the work of an investigating judge when considering the petition of the investigator, the prosecutor for obtaining permission to conduct a search, an inspection of housing or other property of a person. The author has carried out the analysis of law enforcement practice, the systematization of the main drawbacks in investigation and prosecution practice in the regulation of issues of conducting inspections, searches of housing or other property of a person. The paper gives specific examples and, based on their analysis, draws the attention to the systemic violations that police officers make when entering housing or other property of a person by voluntary consent of persons during which searches are actually conducted, which leads to the issuing of acquittals by courts and the establishment of violations of rights, freedoms and legitimate interests of citizens. Due to the existing drawbacks in law enforcement, the author has carried out the analysis and research, looked at the European Court of Human Rights practice, as well as decisions of various courts of Ukraine on the raised issues. The author studies the scientific stance of scholars on the issues investigated in the article, provides her attitude on the issues of analysis. In conclusion, the author makes proposals to improve the current criminal procedural legislation of Ukraine regarding the raised issues, in particular the elimination of gaps and inconsistencies in articles: 87, 233, 234, 237 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. At the same time, the article places emphasis on the appropriateness of

legislative separation and procedural consolidation and more common interpretation of the concepts of "search" and "inspection", the grounds and purpose of penetration into housing or other possession of a person, and the writing of voluntary consent for penetration into his or her housing or other property.

Keywords: investigator, prosecutor, investigating judge, inspection, search, housing, property, permission, petition, decree, penetration, voluntary consent, saving people's lives and property, prosecution of persons, rights, freedoms, legitimate interests of the person, legality, grounds.

УДК 343.163

С. О. Іваницький

РОЛЬ ПРОКУРОРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАКОННОСТІ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ

У статті проаналізовано роль прокурора в забезпеченні законності затримання особи за підозрою у вчиненні злочину. Розкрито правові та організаційні основи наглядової діяльності прокурора в цій сфері. Досліджено проблемні питання затримання особи за підозрою у вчиненні злочину. Визначено такі пріоритетні напрями діяльності прокурора щодо забезпечення законності застосування згаданого запобіжного заходу, як перевірка дотримання підстав та строків затримання, забезпечення належного інформування затриманої особи про належні їй права, додержання права на захист, належних умов тримання та поведження із затриманою особою.

Ключові слова: прокурор, нагляд, затримання за підозрою у вчиненні злочину, запобіжний захід, підозрюваний, затриманий, підстави затримання.

Постановка проблеми. Затримання особи за підозрою у вчиненні злочину є одним з найбільш суворих та часто застосовуваних заходів забезпечення кримінального провадження в практиці органів кримінального переслідування. На відміну від інших різновидів затримання (статті 188, 207, 582 КПК України, ст. 15-1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом») затримання уповноваженою службовою особою в порядку ст. 208 кримінального процесуального закону, як убачається, найбільш істотно зачіпає права й свободи громадян і, на жаль, супроводжується непоодинокими випадками затримання осіб без належної реєстрації та підстав, несвочасного повідомлення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про затримання, неналежного інформування затриманих про їхні процесуальні права, жорстокого поведження з ними тощо [1, с. 9-10]. З огляду на це вказана ділянка наглядової роботи потребує посиленої уваги прокурора в процесі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри те, що зазначені питання стали предметом уваги як процесуалістів [2, с. 272-295; 3, с.315-322; 4, с. 171-172; 5, с. 273-284], так і представників теорії прокурорської діяльності [6, с. 12-13; 7, с. 98], зокрема П. М. Гультая, П. М. Каркача, І. М. Козьякова, А. В. Лапкіна, Є. І. Макаренка, М. Я. Никоненка, М. А. Погорецького, В. І. Фаринника, О. О. Цимбалістенка, Ю. П. Яновича та інших численні